

Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården?

Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården

Vem får sätta id-band på en patient?

Det finns inga särskilda regler för vem som får sätta id-band på en patient. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

För att sätta id-band på en avliden person gäller särskilda regler.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får sätta id-band på en patient?](#)

Vem får bestämma om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård?

Hälso- och sjukvårdspersonal gör bedömningen

Den legitimerade hälso- och sjukvårdspersonalen som behandlar en patient ansvarar för att bedöma om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan göras som egenvård. Den som har gjort bedömningen ansvarar också för att informera, planera, dokumentera, följa upp och ompröva egenvården. Om patienten behöver hjälp med egenvården ska den som gör bedömningen samråda med den som ska ansvara för hjälpen, till exempel en närstående, personal på HVB-hem eller socialnämnden.

Vårdgivaren ansvarar för rutiner

Vårdgivaren ansvarar för att det finns rutiner för egenvård i ledningssystemet.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får bedöma om egenvård?](#)

Vem får skriva remiss?

Verksamhetschefen ansvarar för att det finns rutiner för hur remisser hanteras i verksamheten. Det ska finnas dokumenterade rutiner för vem eller vilka som får skriva remisser. Det innebär till exempel att en fysioterapeut kan skriva remisser om rutinerna tillåter det.

Inkommande remisser eller remissvar ska bedömas av personal med formell och reell kompetens för uppgiften.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får hantera remisser?](#)

Vem får informera om provsvar?

Det finns inga särskilda regler för vem som får informera om provsvar med undantag för provsvar efter anonym hiv-provtagning om personen är smittad och vid konstaterad smitta av andra allmänfarliga sjukdomar som till exempel multiresistenta bakterier (MRSA, Meticillinresistenta Staphylococcus aureus). Då ska en läkare informera om resultatet och ge förhållningsregler för att förhindra att smittan sprids.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får informera om provsvar?](#)

Vem får skriva intyg?

Det finns många regler om vem som får skriva intyg i hälso- och sjukvården och tandvården. Här redovisar vi några av de vanligaste områdena där intyg behövs.

Den som skriver ett intyg ska alltid ha tillräcklig kompetens och erfarenhet och vara opartisk.

Intyg om den vård som patienten har fått

Den som är skyldig att föra patientjournal ska skriva intyg om patientens vård om en patient vill ha det.

Intyg och utlåtanden i samband med brott

Rättsintyg i samband med brott ska skrivas av legitimerad läkare, till exempel vid kroppsundersökningar på brottsoffer eller på den som är misstänkt för ett brott.

Utlåtanden om rättspsykiatrisk undersökning och intyg om personutredningar ska skrivas av läkare som har utsetts av Rättsmedicinalverket. Läkaren ska också ha specialistkompetens i rättspsykiatri, allmän psykiatri eller barn- och ungdomspsykiatri. För de två sistnämnda krävs dessutom att läkaren har erfarenhet från rättspsykiatriska undersökningar. Socialstyrelsen kan ge undantag från kravet på specialistkompetens efter samråd med Rättsmedicinalverket.

Intyg vid godmanskap och förvaltare

När en person får en god man eller förvaltare kan domstolen behöva ett intyg om personens hälsotillstånd. Det intyget ska skrivas av legitimerad läkare.

Intyg för tvångsvård (vårdintyg)

Intyg om att en patient behöver tvångsvård, det vill säga vårdintyg, ska skrivas efter en särskild undersökning. Undersökningen ska göras av legitimerad läkare i allmän tjänst eller läkare som har avtal med landstinget om att göra såna undersökningar.

Intyg för statligt tandvårdsstöd

För att en person ska kunna få särskilt tandvårdsbidrag till förebyggande tandvård hos en tandläkare eller tandhygienist krävs oftast ett läkarintyg. Intyget ska skrivas av legitimerad läkare.

Intyg för tandvård till hälso- och sjukvårdsavgift

Om en patient har svårt att sköta sin munhygien på grund av långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning kan hen få tandvård enligt taxan som gäller i hälso- och sjukvården. Intyget som behövs ska skrivas av en läkare.

Intyg efter dödsfall

När en person dör måste dödsfallet fastställas och dödsorsaksintyg samt dödsbevis skrivas.

Intyg till Försäkringskassan och Transportstyrelsen

Intyg som gäller vissa ersättningsfrågor som ska till Försäkringskassan och intyg till Transportstyrelsen ska skrivas av läkare.

Eftersom det finns regler om vem som får skriva sjukintyg till Försäkringskassan får uppgiften inte delegeras.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får skriva intyg och utlåtande?](#)

Vem får fastställa dödsfall?

Det är en läkare som ska fastställa ett dödsfall genom en klinisk undersökning. En sjuksköterska kan göra den kliniska undersökningen om dödsfallet är förväntat på grund av sjukdom eller nedsatt hälsotillstånd eller om kroppen uppvisar uppenbara tecken på död. Läkaren som fastställer dödsfallet måste då ha tillgång till relevanta och aktuella uppgifter om den dödes tidigare medicinska tillstånd.

Den läkare som har fastställt ett dödsfall ansvarar för att den avlidna får ett id-band.

Vid misstanke om total hjärninfarkt ska dödsfallet fastställas genom minst två kliniska neurologiska undersökningar. Undersökningarna får göras av samma läkare.

När ett dödsfall är fastställt ska en läkare skriva ett dödsbevis och ett dödsorsaksintyg. Det kan vara olika läkare som skriver beviset och intyget.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får fastställa dödsfall?](#)

Vem får sätta venkateter?

En venkateter är typiskt sett en medicinteknisk produkt och det finns särskilda krav på kompetens för personal som hanterar medicintekniska produkter.

Om läkemedel ges när venkatetern sätts gäller reglerna för administration av läkemedel.

I övrigt finns det inga särskilda regler för vem som får sätta venkateter på en patient och det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får sätta venkateter?](#)

Vad innebär ett särskilt förordnande?

Beskrivning

Ett särskilt förordnande är ett tillfälligt tillstånd för att få jobba i yrket. Det är Socialstyrelsen som beslutar om särskilt förordnande. För läkare utbildande i Sverige eller inom Norden kan även landsting och regioner ge ett förordnande, till exempel för allmäntjänstgöring, AT, eller vikariat.

Länk

[Legitimation och särskilt förordnande](#)

Vad får en nyutbildad sjuksköterska göra innan legitimation?

Beskrivning

Den som utbildar sig eller har en utbildning men ännu inte fått legitimation kan börja jobba i hälso- och sjukvården och tandvården. Hen får jobba utifrån sin kompetens men inte använda yrkestiteln eller utföra arbetsuppgifter som kräver legitimation eller särskilt förordnande enligt lagar och föreskrifter.

Till exempel kan en utbildad sjuksköterska som väntar på sin legitimation arbeta som undersköterska. Hen kan utföra arbetsuppgifter utifrån sin kompetens men inte ge läkemedel utan delegering eller utföra andra uppgifter som kräver legitimation.

Länk

[Jobba innan legitimation](#)

Vad är en verksamhetschef?

Beskrivning

Alla verksamheter i hälso- och sjukvården ska ha en verksamhetschef. Verksamhetschefen är den som har det övergripande ansvaret för verksamheten och för att tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet.

Det är vårdgivaren som bestämmer vilket ansvar och vilka arbetsuppgifter som verksamhetschefen ska ha. Vissa arbetsuppgifter måste dock alltid ingå i verksamhetschefens ansvarsområde, till exempel att ansvara för rutiner för delegering. Verksamhetschefen ska också alltid ha det övergripande ansvaret för verksamheten.

Länk

[Verksamhetschef](#)

Vad är en MAS/MAR?

Beskrivning

I den kommunala hälso- och sjukvården måste det finnas en eller flera medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS). För verksamheter som jobbar med rehabilitering kan det istället finnas en arbetsterapeut, fysioterapeut eller sjukgymnast som är medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR).

Länk

[Medicinskt ansvarig sjuksköterska \(MAS\) och medicinskt ansvarig för rehabiliter...](#)

Vem får granska röntgenbilder?

Det finns inga särskilda regler för vem som får granska resultatet av en röntgenundersökning. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får granska resultatet av en röntgenundersökning?](#)

Vem får ställa diagnos på en patient?

Det finns inga särskilda regler för vem som får ställa diagnos eller sätta diagnoskod. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften. I allmänhet är det läkare eller tandläkare som ställer diagnos, men all hälso- och sjukvårdspersonal som har tillräcklig kunskap om en sjukdom, en funktionsnedsättning eller en skada kan ställa diagnos inom ramen för sin yrkeskompetens. Att ställa en slutgiltig sjukdomsdiagnos kan därför ses som en process, där olika yrkesutövare bidrar med sin kompetens.

Man bör skilja på de två momenten ”att ställa diagnos” och ”att klassificera en ställd diagnos”. I det första fallet bedömer man vilket sjukdomstillstånd patienten lider av. I det senare fallet anger man en kod för diagnosen, med hjälp av något kodverk, till exempel en diagnosklassifikation. Arbetsuppgiften att klassificera en diagnos är inte heller reglerad vad gäller vem som får utföra den.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får ställa diagnos?](#)

Vad är ett legitimationsyrke?

Beskrivning

För vissa yrken i hälso- och sjukvården och tandvården krävs legitimation. Legitimationen ska vara en garanti för att personen har de kunskaper, färdigheter och egenskaper som krävs för yrket. Det finns 21 legitimationsyrken.

Länk

[Legitimation och särskilt förordnande](#)

Vem ansvarar för att en tolk finns tillgänglig när patienten behöver det?

Landstinget eller den vårdgivare som landstinget har avtal med ansvarar för att det finns en tolk tillgänglig när en patient behöver det.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem ansvarar för att en tolk finns tillgänglig när patienten behöver det?](#)

Vem får ordinera läkemedel?

Läkare, tandläkare och sjuksköterskor får ordinera läkemedel. Ordinationen ska vara skriftlig. Läkemedel får ordineras muntligt endast när patienter behöver läkemedel omedelbart. Ordinationen ska då dokumenteras och signeras i efterhand av den som ordinerat läkemedlet. Om den som ordinerat läkemedlet inte kan dokumentera själv, ska en sjuksköterska göra det.

Ordinera läkemedel enligt generella direktiv

Läkare får ordinera läkemedel enligt generella direktiv. Det betyder att ordinationen gäller för alla patienter som har ett visst hälsotillstånd på en och samma vårdenhets, utan att en individuell ordination behövs. Läkemedel som ordinerats enligt generella direktiv får bara ges till en patient efter att en sjuksköterska har gjort en bedömning av behovet. Ordinationer enligt generella direktiv ska ges restriktivt och omprövas regelbundet.

Ordinera läkemedel för vaccination

En specialistsjuksköterska med inriktning mot distriktssköterska eller hälso- och sjukvård för barn och ungdomar får ordinera läkemedel för vaccination till barn och vuxna enligt de nationella vaccinationsprogrammen. Det gäller också sjuksköterskor som har en annan likvärdig utbildning. Sjuksköterskor som har gått en utbildning inom området får ordinera läkemedel för vaccination till vuxna enligt vissa av de nationella vaccinationsprogrammen. Det är verksamhetschefen som ansvarar för att det görs en bedömning av utbildningarna.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får ordinera läkemedel?](#)

Vem får förskriva och rekvirera läkemedel?

Läkare får förskriva och rekvirera läkemedel och teknisk sprit för behandling av patienter. För vissa läkemedel finns dock särskilda krav. Till exempel krävs viss specialistkompetens eller dispens från Läkemedelsverket för att ett apotek ska få lämna ut narkotikaklassade läkemedel för behandling av adhd hos barn och ungdomar.

Tandläkare får förskriva de receptbelagda läkemedel som Läkemedelsverket har bestämt och som ska användas:

- lokalt i munhålan och på angränsande vävnader
- för behandling och förebyggande behandling av sjukdomar i eller på tänderna eller på angränsande vävnader.

Tandläkare får också förskriva och rekvirera teknisk sprit.

Tandläkare får till sin praktik rekvirera läkemedel i den omfattning som behövs för den odontologiska yrkesutövningen med de begränsningar som Läkemedelsverket har angett.

Tandhygienister får förskriva och rekvirera läkemedel på odontologiska indikationer för behandling av patienter. Läkemedel för lokalbedövning och denaturerad teknisk sprit får de bara rekvirera till egen praktik. I Läkemedelsverkets föreskrifter finns en lista på läkemedel som tandhygienister får förskriva och rekvirera.

Barnmorskor får förskriva läkemedel i födelsekontrollerande syfte. För att få göra det behöver de ansöka hos Socialstyrelsen och få ett bevis om förskrivningsrätt. I Läkemedelsverkets föreskrifter finns en lista på läkemedel som barnmorskor får förskriva och rekvirera.

Sjuksköterskor med särskild vidareutbildning och särskild tjänst får förskriva vissa läkemedel. Det gäller till exempel distriktsjuksköterskor i kommunens hälso- och sjukvård. För att få förskrivningsrätten behöver de ansöka hos Socialstyrelsen och få ett bevis om den. I Socialstyrelsens föreskrifter finns en lista på läkemedel som sjuksköterskor får förskriva.

Optiker med särskild utbildning får rekvirera läkemedel i form av ögondroppar. För att få göra det behöver de ansöka hos Socialstyrelsen och få ett beslut. I Läkemedelsverkets föreskrifter finns en lista på läkemedel som optiker får rekvirera.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får förskriva och rekvirera läkemedel?](#)

Vem får administrera läkemedel?

Läkare, sjuksköterskor och tandläkare får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel.

Biomedicinska analytiker, tandhygienister, röntgensjuksköterskor och de **barnmorskor som inte är sjuksköterskor** är behöriga att iordningställa, administrera och överlämna läkemedel inom sina respektive kompetensområden.

Huvudregeln är att den som iordningställt ett läkemedel också ansvarar för att ge det till patienten. Någon annan behörig hälso- och sjukvårdspersonal än den som har iordningställt läkemedlet får administrera eller överlämna det om det är förenligt med en god och säker vård av patienten. Det iordningställda läkemedlet ska då märkas.

Apotekare och receptarier får iordningställa och överlämna läkemedel men inte administrera det.

Optiker som är behörig att rekvirera vissa ögondroppar får iordningställa och administrera dem, dock inte till barn under åtta år.

Sjukhusfysiker får iordningställa radioaktiva läkemedel och överlämna radioaktiva läkemedel som ges oralt.

Fysioterapeuter får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel som ska ges till patienter i samband med fysioterapi.

I ambulanssjukvården och räddningstjänsten får personal utan legitimation iordningställa och administrera medicinsk oxygen om den ansvariga läkaren har ordinerat det enligt generella direktiv.

Studenter som gör praktisk tjänstgöring i hälso- och sjukvården får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel under tillsyn av legitimerad sjuksköterska, läkare, tandläkare, fysioterapeut, sjukhusfysiker, biomedicinsk analytiker, tandhygienister, röntgensjuksköterskor och de barnmorskor som inte är sjuksköterskor.

Annan personal får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel om de fått uppgiften delegerad av en läkare, tandläkare eller sjuksköterska.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel?](#)

Vem får delegera läkemedelshantering?

Läkare, tandläkare och sjuksköterskor får delegera arbetsuppgifterna att iordningställa, administrera och överlämna läkemedel till annan personal.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får delegera läkemedelshantering?](#)

Vem får föra patientjournal?

Den som har legitimation eller särskilt förordnande och den som jobbar som kurator i den allmänna hälso- och sjukvården är skyldig att föra patientjournal. Den som inom den enskilda hälso- och sjukvården biträder en legitimerad yrkesutövare är också skyldig att föra journal. Annan personal som vårdar en patient kan föra patientjournal.

Vårdgivaren ska ha rutiner för hur patientuppgifter ska dokumenteras i patientjournaler.

Relaterad arbetsuppgift

[Vem får föra patientjournal?](#)

Vem får utföra en sterilisering?

Beskrivning

En sterilisering är ett ingrepp i könsorganen och innebär att personen inte kan få barn. En person som har fyllt 25 år kan begära att få sterilisera sig.

Vem får utföra uppgiften?

Det är en läkare som får utföra sterilisering.

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Steriliseringslag \(1975:580\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

[HSLF-FS 2016:6 om sterilisering](#)

Vem får delegera läkemedelshantering?

Beskrivning

Delegering behövs för att personal som inte har behörighet att iordningställa, administrera och överlämna läkemedel ska få göra det.

Delegering får inte göras i ambulanssjukvård. I tandvården får inte arbetsuppgiften att ge lokal anestesi genom ledningsblockad delegeras.

Vem får utföra uppgiften?

Läkare, tandläkare och sjuksköterskor får delegera arbetsuppgifterna att iordningställa, administrera och överlämna läkemedel till annan personal.

Mer information

[Vem får delegera i tandvården?](#)

[Vem får förskriva och rekvirera läkemedel?](#)

[Vem får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel?](#)

[Vem får ordinera läkemedel?](#)

[Delegera arbetsuppgifter](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 1997:14\) om delegering av...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2017:37\) om ordination](#)

[... Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2002:12\) om delegering inom tandvården](#)

Vem får besluta om transfusion av blodkomponenter?

Beskrivning

Transfusion av blod och blodkomponenter kan ske i vård- och behandlingssyfte inom hälso- och sjukvården.

Vem får utföra uppgiften?

Det är verksamhetschefen som beslutar om vilken kompetens och erfarenhet som krävs för transfusion och hantering av blodenheter. Verksamhetschefen beslutar också vem som ska ansvara för dokumentering, rapportering och utredning.

Den är den ansvariga läkaren för patienten som beslutar om undantag från kontroll och säkerhetsåtgärder vid transfusion av blodkomponenter. Beslutet ska dokumenteras och rapporteras till blodcentralen.

Det är den ansvariga läkaren på blodcentralen som beslutar om RhD-positiva erytrocytenheter får lämnas ut för transfusion till RhD-negativa blodmottagare.

Det är den läkare som är ansvarig för blodmottagaren som får besluta om undantag från godkänd förenlighetsprövning. Beslutet ska dokumenteras.

Mer information

[Vem får besluta om blodtappning och godkänna blod och blodkomponenter för använ...](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Lag \(2006:496\) om blodsäkerhet](#)

[Patientdatalag \(2008:355\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2009:29\) om transfusion av blodkomponenter](#)

Vem får förskriva och rekvirera läkemedel?

Beskrivning

Att förskriva läkemedel är att skriva recept. Att rekvirera läkemedel är att beställa läkemedel från apotek. Det finns regler för vem som får förskriva och rekvirera läkemedel.

Vem får utföra uppgiften?

Läkare får förskriva och rekvirera läkemedel och teknisk sprit för behandling av patienter. För vissa läkemedel finns dock särskilda krav. Till exempel krävs viss specialistkompetens eller dispens från Läkemedelsverket för att ett apotek ska få lämna ut narkotikaklassade läkemedel för behandling av adhd hos barn och ungdomar.

Tandläkare får förskriva de receptbelagda läkemedel som Läkemedelsverket har bestämt och som ska användas:

- lokalt i munhålan och på angränsande vävnader
- för behandling och förebyggande behandling av sjukdomar i eller på tänderna eller på angränsande vävnader.

Tandläkare får också förskriva och rekvirera teknisk sprit.

Tandläkare får till sin praktik rekvirera läkemedel i den omfattning som behövs för den odontologiska yrkesutövningen med de begränsningar som Läkemedelsverket har angett.

Tandhygienister får förskriva och rekvirera läkemedel på odontologiska indikationer för behandling av patienter. Läkemedel för lokalbedövning och denaturerad teknisk sprit får de bara rekvirera till egen praktik. I Läkemedelsverkets föreskrifter finns en lista på läkemedel som tandhygienister får förskriva och rekvirera.

Barnmorskor får förskriva läkemedel i födelsekontrollerande syfte. För att få göra det behöver de ansöka hos Socialstyrelsen och få ett bevis om förskrivningsrätt. I Läkemedelsverkets föreskrifter finns en lista på läkemedel som barnmorskor får förskriva och rekvirera.

Sjuksköterskor med särskild vidareutbildning och särskild tjänst får förskriva vissa läkemedel. Det gäller till exempel distriktsjuksköterskor i kommunens hälso- och sjukvård. För att få förskrivningsrätten behöver de ansöka hos Socialstyrelsen och få ett bevis om den. I Socialstyrelsens föreskrifter finns en lista på läkemedel som sjuksköterskor får förskriva.

Optiker med särskild utbildning får rekvirera läkemedel i form av ögondroppar. För att få göra det behöver de ansöka hos Socialstyrelsen och få ett beslut. I Läkemedelsverkets föreskrifter finns en lista på läkemedel som optiker får

rekvirera.

Mer information

[Vem får delegera läkemedelshantering?](#)

[Vem får iordningsställa och administrera läkemedel?](#)

[Vem får ordinera läkemedel?](#)

[Koder för att förskriva läkemedel och hjälpmedel](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2001:16\) om kompetenskrav för sjukskötersk...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 1996:21\) om rätt för barn...](#)

[Läkemedelsverkets föreskrifter \(HSLF-FS 2016:34\) om förordnande och utlämnande ...](#)

Vem får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel?

Beskrivning

Iordningställa läkemedel betyder att dela upp det i doser eller göra i ordning läkemedel för patienten på andra sätt som anges i Socialstyrelsens föreskrifter. Det kan till exempel vara att mäta upp flytande läkemedel och injektionsvätska.

Administrera läkemedel betyder att ge patienten det iordningställda läkemedlet.

Överlämna läkemedel betyder att läkemedel lämnas över till patienten själv eller till en annan person som administrerar läkemedlet.

Vem får utföra uppgiften?

Läkare, sjuksköterskor och tandläkare får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel.

Biomedicinska analytiker, tandhygienister, röntgensjuksköterskor och de **barnmorskor som inte är sjuksköterskor** är behöriga att iordningställa, administrera och överlämna läkemedel inom sina respektive kompetensområden.

Huvudregeln är att den som iordningställt ett läkemedel också ansvarar för att ge det till patienten. Någon annan behörig hälso- och sjukvårdspersonal än den som har iordningställt läkemedlet får administrera eller överlämna det om det är förenligt med en god och säker vård av patienten. Det iordningställda läkemedlet ska då märkas.

Apotekare och receptarier får iordningställa och överlämna läkemedel men inte administrera det.

Optiker som är behörig att rekvirera vissa ögondroppar får iordningställa och administrera dem, dock inte till barn under åtta år.

Sjukhusfysiker får iordningställa radioaktiva läkemedel och överlämna radioaktiva läkemedel som ges oralt.

Fysioterapeuter får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel som ska ges till patienter i samband med fysioterapi.

I ambulanssjukvården och räddningstjänsten får personal utan legitimation iordningställa och administrera medicinsk oxygen om den ansvariga läkaren har ordinerat det enligt generella direktiv.

Studenter som gör praktisk tjänstgöring i hälso- och sjukvården får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel under tillsyn av legitimerad sjuksköterska, läkare, tandläkare, fysioterapeut, sjukhusfysiker, biomedicinsk analytiker, tandhygienister, röntgensjuksköterskor och de barnmorskor som inte är sjuksköterskor.

Annan personal får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel om de fått uppgiften delegerad av en läkare, tandläkare eller sjuksköterska.

Mer information

[Vem får delegera läkemedelshantering?](#)

[Vem får förskriva och rekvirera läkemedel?](#)

[Vem får ordinera läkemedel?](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2001:16\) om kompetenskrav för sjukskötersk...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2017:37\) om ordination](#)

...

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 1996:21\) om rätt för barn...](#)

[Läkemedelsverkets föreskrifter \(HSLF-FS 2016:34\) om förordnande och utlämnande ...](#)

Vem får besluta om och göra kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning?

Beskrivning

När en person tagits in med tvång (enligt LPT, LRV eller smittskyddslagen) får en kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning göras. Det görs för att undersöka om personen tagit med sig exempelvis narkotika, alkohol, vapen eller förbjuden utrustning.

Vem får utföra uppgiften?

Det är chefsöverläkaren som beslutar om vem som får göra kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning.

I övrigt finns det inga särskilda regler för vem som får göra kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vårdgivarens ansvar](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Lag \(1991:1129\) om rättspsykiatrisk vård \(LRV\)](#)

[Lag \(1991:1128\) om psykiatrisk tvångsvård \(LPT\)](#)

[Smittskyddslag \(2004:168\)](#)

Vem får granska resultatet av en röntgenundersökning?

Beskrivning

Röntgenundersökningar, till exempel röntgenbilder eller filmer, kan vara ett stöd för att ställa en diagnos eller för att utvärdera tidigare behandling.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får granska resultatet av en röntgenundersökning. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får ställa diagnos?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Vem får förskriva livsmedel för näringsändamål?

Beskrivning

Livsmedel kan förskrivas till en person som har särskilt behov av näringstillskott.

Vem får utföra uppgiften?

Det är en läkare med viss specialistkompetens som får förskriva vissa livsmedel till reducerat pris till barn under 16 år.

I övrigt finns det inga särskilda regler för vem som får förskriva livsmedel. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Lag \(2002:160\) om läkemedelsförmåner m.m.](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

[Läkemedelsverkets föreskrifter - LVFS/HSLF-FS \(1997:13\)](#)

Vem får ge rådgivning på apotek?

Beskrivning

Personal på apotek får ofta frågor om läkemedel och läkemedelsanvändning.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns regler om vem som får ge rådgivning på apotek. Lagen talar om att personalen måste ha tillräcklig kompetens för att få ge råd och information om läkemedel till konsumenter.

Den som har tillstånd att driva ett apotek ansvarar för att personalen har nödvändig kompetens för att ge råd och information om till exempel receptfria läkemedel.

Läkemedelsverket har särskilda föreskrifter som gäller detaljhandel vid öppenvårdsapotek.

Läs mer på [Läkemedelsverkets webbplats](#).

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Lag \(2009:366\) om handel med läkemedel](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Vem får göra en suicidriskbedömning?

Beskrivning

Om en patient uttrycker tankar på att ta livet av sig behöver en suicidriksbedömning göras och en diagnos ställas.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får göra en suicidriskbedömning. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får fatta beslut om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård?](#)

[Vem får ställa diagnos?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

[Broschyr: Att utreda självmord bland barn och unga genom händelseanalyser – Ett...](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Lag \(1991:1128\) om psykiatrisk tvångsvård \(LPT\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Vem får förskriva förbrukningsartiklar?

Beskrivning

Vissa förbrukningsartiklar i hälso- och sjukvården och tandvården subventioneras statligt. Det finns regler om vem som ska förskriva dem för att subventionen ska gälla.

Vem får utföra uppgiften?

Läkare får förskriva förbrukningsartiklar som används vid inkontinens, urinretention och stomi samt förbrukningsartiklar som används för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering.

Sjuksköterskor får förskriva förbrukningsartiklar som används vid inkontinens, urinretention och stomi samt förbrukningsartiklar som används för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering. Det gäller dock endast sjuksköterskor som är anställda hos och utsedda av en vårdgivare.

Barnmorskor, fysioterapeuter och sjukgymnaster får förskriva förbrukningsartiklar som används vid inkontinens och urinretention. Det gäller dock endast om vårdgivaren har utsett dem och de är anställda hos landsting, kommun eller vårdgivare som har avtal med en kommun.

Tandläkare får förskriva förbrukningsartiklar som används för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering.

Mer information

[Vem får använda, förskriva och lämna ut medicintekniska produkter?](#)
[Webbutbildning: Förskrivning av förbrukningsartiklar hos Socialstyrelsen](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)
[Lag \(2002:160\) om läkemedelsförmåner m.m.](#)
[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska p...](#)

Vem får prova ut kontaktlinser?

Beskrivning

När en person ska få kontaktlinser behöver dessa provas ut för att säkra att kontaktlinserna är rätt anpassade och kan bäras utan komplikationer.

Den som har en optikerexamen från Sverige får kontaktlinsbehörigheten automatiskt med legitimationen som optiker.

Den som har en utländsk utbildning till optiker måste ansöka om att få kontaktlinsbehörighet.

Vem får utföra uppgiften?

Det är en legitimerad optiker med behörighet för kontaktlinser som får prova ut kontaktlinser.

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOFS 1995:4\) om legitimerade opt...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 1995:1\) om socialstyrelsen...](#)

Vem får fatta beslut om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård?

Beskrivning

Beslut om tvångsvård tas när en patient på grund av sitt sinnestillstånd riskerar att skada sig själv eller är farlig för sin omgivning.

Vem får utföra uppgiften?

Beslut om psykiatrisk tvångsvård

En chefsöverläkare vid en enhet för psykiatrisk vård ska fatta beslut om att en patient ska tas in för psykiatrisk tvångsvård. Beslutet ska baseras på ett vårdintyg. Beslutet får inte fattas av den läkare som har skrivit vårdintyget.

Beslut om rättspsykiatrisk vård

Domstolen fattar beslut om rättspsykiatrisk vård. Beslutet baseras på ett rättsutlåtande eller rättsintyg som skrivits av läkare.

Mer information

[Vem får fatta beslut om tvångs- och begränsningsåtgärder?](#)

[Vem får skriva intyg och utlåtande?](#)

[Folder: Dina rättigheter i tvångsvården – vård enligt LPT hos Socialstyrelsen](#)

Lagar och föreskrifter

[Lag \(1991:1128\) om psykiatrisk tvångsvård \(LPT\)](#)

[Lag \(1991:1129\) om rättspsykiatrisk vård](#)

Vem får sätta urinkateter?

Beskrivning

En urinkateter används för att tömma urin från urinblåsan på en patient.

Vem får utföra uppgiften?

En urinkateter är typiskt sett en medicinteknisk produkt och det finns särskilda krav på kompetens för personal som hanterar medicintekniska produkter.

I övrigt finns det inga särskilda regler för vem som får sätta urinkateter på en patient och det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns inte regler om vem som får utföra dem. Det betyder att undersköterskor eller annan hälso- och sjukvårdspersonal utan legitimation kan göra dem så länge de har rätt kompetens.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får använda, förskriva och lämna ut medicintekniska produkter?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska p...](#)

Vem får använda, förskriva och lämna ut medicintekniska produkter?

Beskrivning

Medicintekniska produkter används till exempel för att övervaka, behandla eller lindra ett funktionshinder eller en sjukdom. Det kan också vara produkter som till exempel ändrar eller ersätter en fysiologisk process.

Vem får utföra uppgiften?

Hälso- och sjukvårdspersonal som använder medicintekniska produkter ska ha kunskap om produkternas funktion och hur de hanteras. De ska också ha kunskap om riskerna när de medicintekniska produkterna används på patienter och vad som behöver göras för att begränsa en eventuell vårdskada.

Det är verksamhetschefen som, efter uppdrag från vårdgivaren, bedömer kompetens och utser vem som ska förskriva och lämna ut medicintekniska produkter. Det kan vara hälso- och sjukvårdspersonal eller annan berörd personal med rätt kompetens.

Mer information

[Vem får förskriva hjälpmedel?
Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska p...](#)

Vem får besluta om inskrivning i slutenvård?

Beskrivning

En patient kan behöva skrivas in i slutenvård för att få en mer omfattande utredning eller vård.

Vem får utföra uppgiften?

Det är verksamhetschefen som utser vem som får skriva in en patient i slutenvården.

Vid inskrivning till slutenvård har en patient rätt att få en bedömning av en läkare om sina behov efter utskrivning. Det kan handla om kommunens socialtjänst, hälso- och sjukvård, landstingets primärvård, öppen psykiatrisk vård eller någon annan öppen vård.

Mer information

[Verksamhetschefens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Lag \(1990:1404\) om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård](#)

[Patientlag \(2014:821\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(2005:27\) om samverkan vid in- och utskrivning av...](#)

Vem ansvarar för att en tolk finns tillgänglig när patienten behöver det?

Beskrivning

För att en patient ska få rätt vård och behandling måste hälso- och sjukvårdspersonalen och patienten kunna kommunicera med varandra. Patienter med vissa funktionsnedsättningar, till exempel hörselskadade och blinda, har alltid rätt att få en tolk. Samma skyldighet gäller inte om andra patienter behöver tolk i ett talat språk.

Vem får utföra uppgiften?

Landstinget eller den vårdgivare som landstinget har avtal med ansvarar för att det finns en tolk tillgänglig när en patient behöver det.

Mer information

[Vårdgivarens ansvar](#)
[Folder: Att samtala genom tolk](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

Vem får förskriva och ordinera botulinumtoxin?

Beskrivning

Botulinumtoxin är ett muskelavslappnande läkemedel som används i hälso- och sjukvården vid flera olika behandlingar, till exempel för att minska muskelspänningar, svettningar och kramptillstånd. I tandvården används botulinumtoxin vid odontologiska behandlingar, till exempel vid kramptillstånd i käkarna.

Vem får utföra uppgiften?

Det är läkare och specialisttandläkare inom oral kirurgi (käkkirurgi) som får förskriva och ordinera botulinumtoxin. Specialisttandläkare får endast göra det i den omfattning som krävs för diagnostik och behandling av sjukdomar, skador och defekter i käke och munhåla samt omgivande vävnader (odontologiska behandlingar).

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Tandvårdslag \(1985:125\)](#)

[Läkemedelsverkets föreskrifter om förordnande och utlämnande av läkemedel och t...](#)

Vem får ta över ansvar för läkemedel från en patient?

Beskrivning

En patients hälsotillstånd eller situation kan förändras så att hen inte längre kan ta sina läkemedel som egenvård. Då ska en omprövning av egenvården göras och resultatet kan bli att hälso- och sjukvården tar över ansvaret. När en patient skrivs in i slutenvård ska alltid en bedömning göras av om patienten själv kan ansvara för sin egen pågående läkemedelsbehandling.

Vem får utföra uppgiften?

Det är den legitimerade yrkesutövaren som har gjort den ursprungliga bedömningen om egenvård som i första hand ansvarar för att ompröva bedömningen. Även andra legitimerade yrkesutövare som behandlar patienten kan göra bedömningar av egenvården.

Mer information

[Vem får bedöma om egenvård?](#)

[Vem får förskriva och rekvirera läkemedel?](#)

[Vem får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel?](#)

[Koder för att förskriva läkemedel och hjälpmedel](#)

Lagar och föreskrifter

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2009:6\) om bedömningen av...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2017:37\) om ordination](#)

...

Vem får delegera över organisationsgränser?

Beskrivning

Vårdgivaren kan ha regler för hur delegation får göras till en person i en annan organisation. Det kan vara till en person anställd i hemtjänst, hem för vård och boende eller andra verksamheter inom socialtjänsten och privata verksamheter.

Vem får utföra uppgiften?

Det är en sjuksköterska som delegerar arbetsuppgiften till en person som är anställd i en annan organisation. För att kunna delegera över organisationsgränser måste de båda huvudmännen vara överens om detta. Personen som tar emot delegationen behöver ge sitt samtycke. Sjuksköterskan som delegerar ansvarar för att personen som ska utföra uppgiften har tillräckliga förutsättningar. Den som tar emot uppgiften får samma ansvar som annan hälso- och sjukvårdspersonal.

Mer information

[Vem får delegera läkemedelshantering?](#)
[Delegera arbetsuppgifter](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)
[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 1997:14\) om delegering av...](#)
[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2000:1\) om läkemedelshant...](#)

Vem får ta tillvara organ, vävnader och celler?

Beskrivning

Organ, vävnader och celler kan tas tillvara, hanteras och bearbetas för forskning, transplantation och terapeutiska ändamål. En donator av organ, vävnader och celler kan vara levande eller död.

Vem får utföra uppgiften?

Den läkare som är medicinskt ansvarig för verksamheten ska fatta beslut om ingrepp vid donation och transplantation. Beslut får inte fattas av den som är ansvarig för vården av mottagaren eller den som ska använda det biologiska materialet för något annat medicinskt ändamål.

Verksamhetschefen ska utse tandläkare, donationsansvarig läkare och donationsansvarig sjuksköterska i donationsverksamheten. Läkare ska ha specialistkompetens och sjuksköterska ska ha specialistutbildning inom medicinska områden som är relevanta.

En läkare vid en rättsmedicinsk avdelning inom Rättsmedicinalverket med avtal med en vävnadsinrättning får besluta om tillvaratagande vid en rättsmedicinsk undersökning.

Mer information

[Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Lagen \(2006:351\) om genetisk integritet m.m.](#)

[Lagen \(2008:286\) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga](#)

[v...](#)

[Patientsäkerhetslagen \(2010:659\)](#)

Vem får pröva utlämning av patientjournal?

Beskrivning

En patient, närstående eller någon annan kan begära att få ut information ur en patientjournal. Vårdgivaren måste då ta ställning till om informationen kan lämnas ut.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får pröva utlämning av patientjournal. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften. Det är i regel verksamhetschefen som får besluta om avslag på en begäran.

Vid ett avslag från offentlig verksamhet kan beslutet överklagas till domstol. En privat verksamhet som ger avslag på utlämnande av journalhandling måste lämna över frågan för prövning till Inspektionen för vård och omsorg, IVO, tillsammans med en motivering till avslaget.

Mer information

[Vem får föra patientjournal?](#)

[Handbok: Journalföring och behandling av personuppgifter inom hälso- och sjukvård...](#)

[Vägledning: Sekretess- och tystnadspliktsgränser - I socialtjänsten och i hälso...](#)

Lagar och föreskrifter

[Offentlighets- och sekretesslagen \(2009:400\)](#)

[Patientdatalagen 2008:355](#)

[Patientsäkerhetslagen \(2010:659\)](#)

Vem får besluta om assisterad befruktning?

Beskrivning

Assisterad befruktning är när spermier insemineras eller när ägg befruktas utanför kroppen och förs in i livmodern, IVF. Den assisterade befruktningen kan göras med egna eller donerade könsceller (spermier eller ägg). Det måste finnas en biologisk koppling mellan en av könscellerna och en blivande förälder.

Vem får utföra uppgiften?

Det är en läkare som beslutar om assisterad befruktning. Hen bedömer om donator och mottagare är lämpliga medicinskt, psykologiskt och socialt och väljer sedan donator av könsceller.

Assisterad befruktning får enbart göras på offentligt finansierade sjukhus eller på privata kliniker med tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Mer information

[Vem får ta tillvara organ, vävnader och celler?](#)

[Kunskapsstöd: Assisterad befruktning med donerade könsceller - Nationellt kunsk...](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Lag \(2006:351\) om genetisk integritet m.m.](#)

[Lag \(2008:286\) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga väv...](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2009:32\) om användning av...](#)

Vem får ta blodprov?

Beskrivning

Blodprov är en vanlig undersökning som kan göras av många olika anledningar när blodet behöver analyseras. Blodprov tas i armvecket (venöst blodprov) eller i fingertoppen (kapillärt blodprov).

Vem får utföra uppgiften?

Inom den frivilliga hälso- och sjukvården finns det inga särskilda regler för vem som får ta ett blodprov. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får beställa blodprov?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Vem får lämna ut och justera en bettskena?

Beskrivning

En bettskena används för att minska besvär som orsakas av bittet, till exempel tandgnissling.

Vem får utföra uppgiften?

En bettskena är typiskt sett en medicinteknisk produkt och det finns särskilda krav på kompetens för personal som hanterar medicintekniska produkter.

I övrigt finns det inga särskilda regler för vem som får lämna ut och justera en bettskena. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får använda, förskriva och lämna ut medicintekniska produkter?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

[Rapport: Bettskena för barn och ungdomar med symtom relaterade till käkfunktion...](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Tandvårdslag \(1985:125\)](#)

Vem får ta en biopsi i munhåla?

Beskrivning

I samband med olika sjukdomar och tillstånd i munhålan kan en biopsi behövas för att ställa rätt diagnos.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får ta en biopsi. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)
[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)
[Tandvårdslag \(1985:125\)](#)
[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2002:12\) om delegering inom tandvården](#)

Vem får delegera i tandvården?

Beskrivning

Det är möjligt att delegera arbetsuppgifter i tandvården. Delegering får inte ske vid:

- diagnostik och planering av behandling
- ingrepp i tandpulpan, rotkanal eller tandens hårdvävnader
- kirurgiska ingrepp
- läkningskontroller efter kirurgiska ingrepp
- lokal anestesi genom ledningsblockad
- avlägsnande av hårda och mjuka beläggningar i tandköttsficka.

Vem får utföra uppgiften?

Det är den legitimerade inom tandvården som delegerar arbetsuppgifter.

Mer information

[Vem får göra en fyllning i en tand?](#)
[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)
[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)
[Tandvårdslag \(1985:125\)](#)
[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2002:12\) om delegering inom tandvården](#)

Vem får göra en fyllning i en tand?

Beskrivning

En fyllning i tand görs vid behandling av karies eller andra skador på tänder.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får göra en fyllning i en tand vid behandling av till exempel karies. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Tandvårdslag \(1985:125\)](#)

Vem får ta bort tandsten?

Beskrivning

Tandsten och mjuka beläggningar kan förekomma både under och över tandköttskanten.

Vem får utföra uppgiften?

Tandsten och mjuka beläggningar som förekommer i tandköttsfickan får bara tas bort av tandläkare och tandhygienist.

För att ta bort tandsten och mjuka beläggningar som förekommer över tandköttskanten finns det inga särskilda regler. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Tandvårdslag \(1985:125\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2002:12\) om delegering inom tandvården](#)

Vem får utföra abort?

Beskrivning

Abort betyder att avbryta en graviditet. Graviditeten kan avbrytas med läkemedel eller kirurgiskt ingrepp.

Vem får utföra uppgiften?

Det är bara läkare som får utföra abort.

Annan hälso- och sjukvårdspersonal får inte utföra abort men kan delta i arbetet. Läkaren kan till exempel ordinera läkemedlet och en barnmorska ger det till patienten.

Lagar och föreskrifter

[Abortlag \(1974:595\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2017:37\) om ordination](#)

...

Vem får fatta beslut om tvångs- och begränsningsåtgärder?

Beskrivning

Beslut om tvångs- och begränsningsåtgärder (skyddsåtgärder) tas när en patient på grund av sjukdom eller sinnestillstånd riskerar att skada sig själv eller är farlig för sin omgivning. Tvångs- och begränsningsåtgärder får endast utföras om det finns lagstöd. Undantag finns för nödsituationer. Exempel på tvångsåtgärder är fastspänning och avskiljning.

Vem får utföra uppgiften?

En chefsöverläkare vid enhet för psykiatrisk vård får besluta om tvångs- och begränsningsåtgärder.

Mer information

[Vem får fatta beslut om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård?](#)
[Frågor och svar om tvångs- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg av vuxna](#)
[Broschyr: Dina rättigheter i tvångsvården – vård enligt LPT hos Socialstyrelsen](#)
[Publikation: Att förebygga tvångs- och begränsningsåtgärder genom det systemati...](#)

Lagar och föreskrifter

[Lag \(1991:1128\) om psykiatrisk tvångsvård \(LPT\)](#)
[Lag \(1991:1129\) om rättspsykiatrisk vård](#)
[Smittskyddslag \(2004:168\)](#)

Vem ska göra födelseanmälan?

Beskrivning

När ett barn föds i Sverige ska födseln anmälas till Skatteverket.

Vem får utföra uppgiften?

När ett barn föds på en vårdinrättning ska en födelseanmälan göras av vårdinrättningen. Det finns inga särskilda regler om vem på vårdinrättningen som ska göra anmälan.

När ett barn föds utanför en vårdinrättning, till exempel i hemmet, och en barnmorska hjälper till vid födseln ska hen göra födelseanmälan.

Mer information

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Folkbokföringslag \(1991:481\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Vem får göra gastroskopi?

Beskrivning

En gastroskopi innebär att magens inre undersöks med ett gastroskop.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får göra gastroskopi. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får använda, förskriva och lämna ut medicintekniska produkter?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

Vem får ställa diagnos?

Beskrivning

För att en patient ska kunna få rätt vård och behandling ställs ofta en diagnos. Diagnosen fungerar då som utgångspunkt för fortsatta åtgärder. Diagnoser kan klassificeras med hjälp av diagnoskoder som bland annat används för att ta fram statistik och göra analyser.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får ställa diagnos eller sätta diagnoskod. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften. I allmänhet är det läkare eller tandläkare som ställer diagnos, men all hälso- och sjukvårdspersonal som har tillräcklig kunskap om en sjukdom, en funktionsnedsättning eller en skada kan ställa diagnos inom ramen för sin yrkeskompetens. Att ställa en slutgiltig sjukdomsdiagnos kan därför ses som en process, där olika yrkesutövare bidrar med sin kompetens.

Man bör skilja på de två momenten ”att ställa diagnos” och ”att klassificera en ställd diagnos”. I det första fallet bedömer man vilket sjukdomstillstånd patienten lider av. I det senare fallet anger man en kod för diagnosen, med hjälp av något kodverk, till exempel en diagnosklassifikation. Arbetsuppgiften att klassificera en diagnos är inte heller reglerad vad gäller vem som får utföra den.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)
[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Vem får mata med sond?

Beskrivning

När en person har svårt att få i sig mat kan en sond användas som hjälpmedel.

Vem får utföra uppgiften?

En sond är typiskt sett en medicinteknisk produkt och det finns särskilda krav på kompetens för personal som hanterar medicintekniska produkter.

I övrigt finns det inga särskilda regler för vem som får mata med sond. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften. Uppgiften kan utföras som egenvård om en läkare bedömer det.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får använda, förskriva och lämna ut medicintekniska produkter?](#)

[Vem får sätta venkateter?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

Vem får informera om provsvar?

Beskrivning

För att kunna ställa en diagnos på en patient kan det vara nödvändigt att ta ett blodprov eller någon annan form av prov. Det är oftast en undersköterska eller sjuksköterska som tar provet. När provet har analyserats och eventuell diagnos ställts ska patienten informeras om resultatet.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får informera om provsvar med undantag för provsvar efter anonym hiv-provtagning om personen är smittad och vid konstaterad smitta av andra allmänfarliga sjukdomar som till exempel multiresistenta bakterier (MRSA, Meticillinresistenta Staphylococcus aureus). Då ska en läkare informera om resultatet och ge förhållningsregler för att förhindra att smittan sprids.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får beställa blodprov?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Smittskyddslag \(2004:168\) \(se 4 kapitlet 2 §\)](#)

[Förordning \(2008:363\) om provtagning för hivinfektion](#)

Vem får spola öron?

Beskrivning

Öron kan ibland behöva spolas på grund av till exempel vaxpropp.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får spola öron. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får använda, förskriva och lämna ut medicintekniska produkter?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

Vem får föra patientjournal?

Beskrivning

När en patient vårdas inom hälso- och sjukvården eller tandvården ska vården och behandlingen dokumenteras i en patientjournal. Den som för patientjournal ansvarar för de uppgifter hen har fört in i journalen.

Vem får utföra uppgiften?

Den som har legitimation eller särskilt förordnande och den som jobbar som kurator i den allmänna hälso- och sjukvården är skyldig att föra patientjournal. Den som inom den enskilda hälso- och sjukvården biträder en legitimerad yrkesutövare är också skyldig att föra journal. Annan personal som vårdar en patient kan föra patientjournal.

Vårdgivaren ska ha rutiner för hur patientuppgifter ska dokumenteras i patientjournaler.

Mer information

[Vem får pröva utlämning av patientjournal?](#)

[Handbok: Journalföring och behandling av personuppgifter inom hälso- och sjukvå...](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientdatalag \(2008:355\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2016:40\) om journalföri...](#)

Anmälningsskyldighet

Beskrivning

Det finns ett antal områden med särskilt reglerade skyldigheter att rapportera och anmäla till bland annat myndigheter och register.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns många regler om vem som är skyldig att anmäla till myndigheter och register. Här redovisar vi några av de vanligaste områdena.

Anmälningsskyldiga sjukdomar

En behandlande läkare som misstänker eller konstaterar fall av allmänfarlig sjukdom, eller annan anmälningsskyldig sjukdom, ska anmäla det till smittskyddsläkare och till Folkhälsomyndigheten. Även annan sjukdom som är eller misstänks vara smittsam ska anmälas om utbredningen är anmärkningsvärd eller om sjukdomen är i elakartad form. Anmälningsskyldigheten gäller även läkare vid laboratorium, den som är ansvarig för ett laboratorium och läkare som gör en obduktion. Det finns även skyldighet att anmäla brott mot förhållningsreglerna och om en smittad person tas in på kriminalvårdsanstalt.

Barn som far illa

All hälso- och sjukvårdspersonal är skyldiga att anmäla om de vet eller misstänker att ett barn far illa. Även vissa andra myndigheter, yrkesverksamma och anställda på vissa myndigheter är skyldiga att anmäla. Det gäller till exempel socialtjänst, kriminalvård, polis och skola. Anmälan ska göras till socialnämnden.

Biverkningar

Läkemedel

Vårdgivaren ansvarar för att rapportera alla misstänkta biverkningar av ett läkemedel till Läkemedelsverket.

Medicintekniska produkter

Verksamhetschefen ansvarar för att utse vem eller vilka av hälso- och sjukvårdspersonalen som är ansvariga för att anmäla risk för skada till tillverkaren och Läkemedelsverket.

Hälsodataregister

Vårdgivaren är skyldig att lämna uppgifter till Socialstyrelsens hälsodataregister, det vill säga patientregistret, medicinska födelseregistret, läkemedelsregistret, registret över kommunal hälso- och sjukvård till äldre och personer med funktionsnedsättning samt tandhälsoregistret.

Körkort

Läkaren ska tala om för en patient om patienten är olämplig av medicinska skäl att ha körkort och anmäla detta till Transportstyrelsen. Anmälan behöver inte göras om patienten följer läkarens rekommendation. Om patienten motsätter sig undersökning eller utredning ska läkaren anmäla det till Transportstyrelsen.

Skjutvapen

En läkare ska anmäla till Polismyndigheten om en patient av medicinska skäl är olämplig att ha skjutvapen. Anmälningsskyldigheten gäller även en person som genomgår en rättspsykiatrisk undersökning.

Vård av missbrukare

En läkare ska anmäla till socialnämnden om en patient med missbruk behöver omedelbart omhändertagande och tillräcklig vård och behandling inte kan ges i hälso- och sjukvården.

Vårdgivarregistret

Vårdgivaren ska anmäla en ny hälso- och sjukvårdverksamhet till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Det gäller även en verksamhet som tar emot uppdrag från hälso- och sjukvården, till exempel provtagning och analys.

Vårdskador (lex Maria)

All hälso- och sjukvårdspersonal ska rapportera risk för vårdskador och händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada till vårdgivaren. Vårdgivaren ska anmäla händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Det gäller även en verksamhet som tar emot uppdrag från hälso- och sjukvården, till exempel provtagning och analys.

Lagar och föreskrifter

[Lag \(1988:870\) om vård av missbrukare i vissa fall](#)

[Lagen \(1998:543\) om hälsodataregister](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Smittskyddslag \(2004:168\)](#)

[Socialtjänstlag \(2001:453\)](#)

[Vapenlag \(1996:67\)](#)

[Förordning \(2001:709\) om cancerregister hos Socialstyrelsen](#)

[Förordning \(2005:363\) om läkemedelsregister hos Socialstyrelsen](#)

[Förordning \(2001:708\) om medicinskt födelseregister hos Socialstyrelsen](#)

[Förordning \(2001:707\) om patientregister hos Socialstyrelsen](#)

[Förordning \(2006:94\) om register hos Socialstyrelsen över insatser inom den kom...](#)

[Förordning \(2008:194\) om tandhälsoregister hos Socialstyrelsen](#)

[Körkortsförordning \(1998:980\)](#)

[Läkemedelsverkets föreskrifter - LVFS/HSLF-FS](#)

Vem får hantera remisser?

Beskrivning

En remiss är en förfrågan i hälso- och sjukvården och tandvården om någon annan kan ta över ansvaret för en patient eller göra en viss undersökning. Oftast handlar det om att patienten behöver någon form av specialistkompetens för att få rätt undersökning eller vård och behandling.

Vem får utföra uppgiften?

Verksamhetschefen ansvarar för att det finns rutiner för hur remisser hanteras i verksamheten. Det ska finnas dokumenterade rutiner för vem eller vilka som får skriva remisser. Det innebär till exempel att en fysioterapeut kan skriva remisser om rutinerna tillåter det.

Inkommande remisser eller remissvar ska bedömas av personal med formell och reell kompetens för uppgiften.

Mer information

[Fördela arbetsuppgifter](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2004:11\) om ansvar för remisser för patien...](#)

Vem får beställa blodprov?

Beskrivning

För att kunna ställa en diagnos beställs ofta ett blodprov så att rätt vård och behandling kan ges.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får beställa blodprov. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får ta blodprov?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Vem får suga i luftvägarna när en patient är kopplad till respirator?

Beskrivning

När en patient är kopplad till respirator kan luftvägarna behöva sugas (rensas) för att ta bort slem och för att luften ska få fri passage till lungorna.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får suga i luftvägarna när en patient är kopplad till respirator. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften. Arbetsuppgiften kan även vara egenvård efter bedömning.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får bedöma om egenvård?](#)
[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)
[Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete](#)
[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)
[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)
[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

Vem får besluta om blodtappning och godkänna blod och blodkomponenter för användning?

Beskrivning

Personer kan lämna blod inom hälso- och sjukvården, till exempel på sjukhus eller blodcentraler. Blodet kan användas för medicinska ändamål och för tillverkning av läkemedel.

Vem får utföra uppgiften?

Det är den ansvariga läkaren för blodgivningen som godkänner och registrerar en blodgivare. Uppgiften kan också utföras av någon annan legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal som har utbildning och kompetens för uppgiften. Beslutet ska dokumenteras.

Det är den ansvariga läkaren som bedömer om det finns en ökad risk för en blodmottagare eller blodgivare och beslutar om blod inte får lämnas. Beslutet ska dokumenteras.

Den ansvariga läkaren får besluta om undantag vid ökad risk för blodgivaren till exempel vid graviditet, kortare tappningsintervall och avvikande värden.

Den ansvariga läkaren får besluta om blod får tappas från en tillfälligt avstängd blodgivare.

Den ansvariga läkaren får besluta om blod får användas före resultat av sållningstest, det vill säga laboratorieundersökningar som görs för att diagnostisera sjukdom i blod.

Mer information

[Vem får besluta om transfusion av blodkomponenter?](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Lag \(2006:496\) om blodsäkerhet](#)

[Patientdatalag \(2008:355\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2009:28\) om blodverksamhet](#)

Vem får sätta venkateter?

Beskrivning

Perifer venkateter, pvk, används för att kunna ge patienter näring, vätska eller läkemedel intravenöst.

Vem får utföra uppgiften?

En venkateter är typiskt sett en medicinteknisk produkt och det finns särskilda krav på kompetens för personal som hanterar medicintekniska produkter.

Om läkemedel ges när venkatetern sätts gäller reglerna för administration av läkemedel.

I övrigt finns det inga särskilda regler för vem som får sätta venkateter på en patient och det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Vem får administrera läkemedel?](#)

[Vem får använda, förskriva och lämna ut medicintekniska produkter?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslagen \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordningen \(2010:1369\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska](#)

...

Vem får ordinera bröstmjök?

Beskrivning

I vissa fall kan eller får inte en person amma. Då kan barnet få bröstmjök ordinerat.

Vem får utföra uppgiften?

Det är en läkare som beslutar om att ordinera bröstmjök.

Lagar och föreskrifter

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 1987:8\) om användning av bröstmjök m.m](#)

Vem får göra blåssköljning?

Beskrivning

Blåssköljning görs för att rengöra urinblåsan. Det ska endast göras om patienten har grumlig och tjockflytande urin, stopp eller hematuri (blod i urinen).

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får göra blåssköljning. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

Mer information

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

Vem får utse fast vårdkontakt till en patient?

Beskrivning

En patient har rätt att få en fast vårdkontakt om hen begär det eller för att skapa trygghet, säkerhet och kontinuitet i vården. En patient har också rätt att få en fast vårdkontakt vid livshotande tillstånd. I primärvården finns det en möjlighet att välja en fast läkarkontakt.

Vem får utföra uppgiften?

Det är verksamhetschefen som utser den fasta vårdkontakten. Hänsyn ska tas till patientens önskemål om vem som ska vara den fasta vårdkontakten.

Det är verksamhetschefen som utser en fast vårdkontakt när en patient har ett livshotande tillstånd. Den fasta vårdkontakten ska vara en legitimerad läkare och utses så snart som möjligt.

Mer information

[Verksamhetschefens ansvar](#)
[Folder – Fast vårdkontakt](#)
[Meddelandeblad – Fast vårdkontakt](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)
[Patientlag \(2014:821\)](#)
[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)
[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2011:7\) om livsuppehålland...](#)

Vem får bedöma om egenvård?

Beskrivning

Egenvård är åtgärder som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal har bedömt att en patient kan göra själv eller med hjälp av till exempel en närstående, en personlig assistent eller personal på ett HVB-hem eller annat boende. Egenvård kan till exempel vara att en person tar ordinerat läkemedel själv eller gör övningar som rekommenderats av en fysioterapeut eller en sjukgymnast.

Egenvården är inte hälso- och sjukvård. Det betyder att reglerna i hälso- och sjukvården inte gäller för den som utför egenvården. Bedömningar och de åtgärder som hälso- och sjukvårdspersonalen gör är däremot hälso- och sjukvård.

Vem får utföra uppgiften?

Hälso- och sjukvårdspersonal gör bedömningen

Den legitimerade hälso- och sjukvårdspersonalen som behandlar en patient ansvarar för att bedöma om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan göras som egenvård. Den som har gjort bedömningen ansvarar också för att informera, planera, dokumentera, följa upp och ompröva egenvården. Om patienten behöver hjälp med egenvården ska den som gör bedömningen samråda med den som ska ansvara för hjälpen, till exempel en närstående, personal på HVB-hem eller socialnämnden.

Vårdgivaren ansvarar för rutiner

Vårdgivaren ansvarar för att det finns rutiner för egenvård i ledningssystemet.

Lagar och föreskrifter

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2009:6\) om bedömningen av om en hälso- och...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2011:9\) om ledningssystem...](#)

Vem får lämna besked till anhöriga vid allvarlig försämring av hälsotillstånd eller vid dödsfall?

Beskrivning

När en patient får allvarligt försämrat hälsotillstånd eller dör ska anhöriga kontaktas omedelbart.

Vem får utföra uppgiften?

Det är verksamhetschefen som ansvarar för att någon i personalen kontaktar anhöriga när en patients hälsotillstånd försämras allvarligt eller när en patient dör.

Mer information

[Verksamhetschefens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Förordning \(1996:933\) om verksamhetschef inom hälso- och sjukvården](#)

Vem får fastställa dödsfall?

Beskrivning

När en person dör måste dödsfallet fastställas och dödsorsaksintyg samt dödsbevis skrivas.

Vem får utföra uppgiften?

Det är en läkare som ska fastställa ett dödsfall genom en klinisk undersökning. En sjuksköterska kan göra den kliniska undersökningen om dödsfallet är förväntat på grund av sjukdom eller nedsatt hälsotillstånd eller om kroppen uppvisar uppenbara tecken på död. Läkaren som fastställer dödsfallet måste då ha tillgång till relevanta och aktuella uppgifter om den dödes tidigare medicinska tillstånd.

Den läkare som har fastställt ett dödsfall ansvarar för att den avlidna får ett id-band.

Vid misstanke om total hjärninfarkt ska dödsfallet fastställas genom minst två kliniska neurologiska undersökningar. Undersökningarna får göras av samma läkare.

När ett dödsfall är fastställt ska en läkare skriva ett dödsbevis och ett dödsorsaksintyg. Det kan vara olika läkare som skriver beviset och intyget.

Mer information

[Vem får skriva intyg och utlåtande?](#)

Lagar och föreskrifter

[Begravningslag \(1990:1144\)](#)

[Lag \(1987:269\) om kriterier för bestämmande av människans död](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2005:10\) om kriterier för...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2015:15\) om vissa åtgär...](#)

Vem får förskriva hjälpmedel?

Beskrivning

Förskriva hjälpmedel innebär att ge en person en medicinteknisk produkt eller en konsumentprodukt för vård, behandling, rehabilitering, habilitering eller i annat syfte.

Vem får utföra uppgiften?

Hjälpmedel är typiskt sett en medicinteknisk produkt och det finns särskilda krav på kompetens för personal som hanterar medicintekniska produkter.

Hälso- och sjukvårdspersonal som förskriver hjälpmedel ska ha kunskap om produkternas funktion och hur de hanteras. De ska också ha kunskap om riskerna med hjälpmedel.

Det är verksamhetschefen som, efter uppdrag från vårdgivaren, bedömer kompetens och utser vem som ska förskriva hjälpmedel. Det kan vara hälso- och sjukvårdspersonal eller annan berörd personal med rätt kompetens.

Mer information

[Vem får använda, förskriva och lämna ut medicintekniska produkter?](#)

[Diskussionsunderlag: Förskrivning av hjälpmedel – Stöd till hur webbutbildning...](#)

[Webbutbildning: Förskrivning av hjälpmedel hos Kunskapsguiden](#)

[Webbutbildning: Förskrivning av hjälpmedel hos Socialstyrelsen](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 1995:4\) Legitimerade opti...](#)

Vem får sätta id-band på en patient?

Beskrivning

Id-band används inom vården för att kunna identifiera en patient och undvika risk för förväxling.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns inga särskilda regler för vem som får sätta id-band på en patient. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Vårdgivaren ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård enligt allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården. De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

För att sätta id-band på en avliden person gäller särskilda regler.

Mer information

[Vem får fastställa dödsfall?](#)

[Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar](#)

[Vårdgivarens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Vem får göra en obduktion?

Beskrivning

När en person dör kan det finnas skäl att undersöka orsaken till dödsfallet. Klinisk obduktion görs för att ta reda på medicinska omständigheter kring dödsfallet. Rättsmedicinsk obduktion görs för att utreda brott.

Vem får utföra uppgiften?

Det är verksamhetschefen som utser den läkare som ska ansvara för klinisk obduktion. Det är den utsedda läkaren som får göra obduktionen.

Det är Polismyndigheten, åklagare eller domstolen som beslutar om rättsmedicinsk obduktion.

Mer information

[Vem får skriva intyg och utlåtande?](#)
[Verksamhetschefens ansvar](#)

Lagar och föreskrifter

[Lag \(1995:832\) om obduktion m.m.](#)
[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

Vem får skriva intyg och utlåtande?

Beskrivning

Intyg och utlåtande används som underlag för bland annat ersättningsfrågor, tillstånd för körkort och när god man och förvaltare ska utses. Intyg skrivs också vid utredning av brott, tvångsvård och viss tandvård.

Vem får utföra uppgiften?

Det finns många regler om vem som får skriva intyg i hälso- och sjukvården och tandvården. Här redovisar vi några av de vanligaste områdena där intyg behövs.

Den som skriver ett intyg ska alltid ha tillräcklig kompetens och erfarenhet och vara opartisk.

Intyg om den vård som patienten har fått

Den som är skyldig att föra patientjournal ska skriva intyg om patientens vård om en patient vill ha det.

Intyg och utlåtanden i samband med brott

Rättsintyg i samband med brott ska skrivas av legitimerad läkare, till exempel vid kroppsundersökningar på brottsoffer eller på den som är misstänkt för ett brott.

Utlåtanden om rättspsykiatrisk undersökning och intyg om personutredningar ska skrivas av läkare som har utsetts av Rättsmedicinalverket. Läkaren ska också ha specialistkompetens i rättspsykiatri, allmän psykiatri eller barn- och ungdomspsykiatri. För de två sistnämnda krävs dessutom att läkaren har erfarenhet från rättspsykiatriska undersökningar. Socialstyrelsen kan ge undantag från kravet på specialistkompetens efter samråd med Rättsmedicinalverket.

Intyg vid godmanskap och förvaltarskap

När en person får en god man eller förvaltare kan domstolen behöva ett intyg om personens hälsotillstånd. Det intyget ska skrivas av legitimerad läkare.

Intyg för tvångsvård (vårdintyg)

Intyg om att en patient behöver tvångsvård, det vill säga vårdintyg, ska skrivas efter en särskild undersökning. Undersökningen ska göras av legitimerad läkare i allmän tjänst eller läkare som har avtal med landstinget om att göra såna undersökningar.

Intyg för statligt tandvårdsstöd

För att en person ska kunna få särskilt tandvårdsbidrag till förebyggande

tandvård hos en tandläkare eller tandhygienist krävs oftast ett läkarintyg. Intyget ska skrivas av legitimerad läkare.

Intyg för tandvård till hälso- och sjukvårdsavgift

Om en patient har svårt att sköta sin munhygien på grund av långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning kan hen få tandvård enligt taxan som gäller i hälso- och sjukvården. Intyget som behövs ska skrivas av en läkare.

Intyg efter dödsfall

När en person dör måste dödsfallet fastställas och dödsorsaksintyg samt dödsbevis skrivas.

Intyg till Försäkringskassan och Transportstyrelsen

Intyg som gäller vissa ersättningsfrågor som ska till Försäkringskassan och intyg till Transportstyrelsen ska skrivas av läkare.

Eftersom det finns regler om vem som får skriva sjukintyg till Försäkringskassan får uppgiften inte delegeras.

Mer information

[Vem får fastställa dödsfall?](#)

[Vem får föra patientjournal?](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Lag \(1991:1128\) om psykiatrisk tvångsvård \(LPT\)](#)

[Lag \(1991:1129\) om rättspsykiatrisk vård](#)

[Lag \(1991:1047\) om sjuklön](#)

[Patientdatalag \(2008:335\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Förordning \(2008:193\) om statligt tandvårdsstöd](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

[Tandvårdsförordning 1998:1338](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2012:16\) om särskilt tandvårdsbidrag](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2012:17\) om tandvård vid långvarig sjukdom...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2005:29\) om utfärdande av intyg inom hälso-](#)

...

Vem får utföra omskärelse av religiösa skäl?

Beskrivning

En omskärelse av pojkar kan ske av religiösa skäl. Ingreppet ska göras med smärtlindring.

Vem får utföra uppgiften?

Det är en legitimerad läkare eller den som har särskilt tillstånd som får utföra omskärelse. Legitimerad läkare eller legitimerad sjuksköterska har ansvar för smärtlindring.

Annan person än legitimerad läkare får inte utföra omskärelse efter att barnet fyllt två månader.

Lagar och föreskrifter

[Lag \(2001:499\) om omskärelse av pojkar](#)

[Patientdatalag \(2008:355\)](#)

[Patientskadelag \(1996:799\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Vem får ordinera läkemedel?

Beskrivning

Ordinera läkemedel är att bestämma vilket läkemedel en patient behöver.

Vem får utföra uppgiften?

Läkare, tandläkare och sjuksköterskor får ordinera läkemedel. Ordinationen ska vara skriftlig. Läkemedel får ordineras muntligt endast när patienter behöver läkemedel omedelbart. Ordinationen ska då dokumenteras och signeras i efterhand av den som ordinerat läkemedlet. Om den som ordinerat läkemedlet inte kan dokumentera själv, ska en sjuksköterska göra det.

Ordinera läkemedel enligt generella direktiv

Läkare får ordinera läkemedel enligt generella direktiv. Det betyder att ordinationen gäller för alla patienter som har ett visst hälsotillstånd på en och samma vårdenhets, utan att en individuell ordination behövs. Läkemedel som ordinerats enligt generella direktiv får bara ges till en patient efter att en sjuksköterska har gjort en bedömning av behovet. Ordinationer enligt generella direktiv ska ges restriktivt och omprövas regelbundet.

Ordinera läkemedel för vaccination

En specialistsjuksköterska med inriktning mot distriktssköterska eller hälso- och sjukvård för barn och ungdomar får ordinera läkemedel för vaccination till barn och vuxna enligt de nationella vaccinationsprogrammen. Det gäller också sjuksköterskor som har en annan likvärdig utbildning. Sjuksköterskor som har gått en utbildning inom området får ordinera läkemedel för vaccination till vuxna enligt vissa av de nationella vaccinationsprogrammen. Det är verksamhetschefen som ansvarar för att det görs en bedömning av utbildningarna.

Mer information

[Vem får förskriva och rekvirera läkemedel?](#)

[Vem får iordningställa, administrera och överlämna läkemedel?](#)

[Koder för att förskriva läkemedel och hjälpmedel](#)

[Vägledning: Läkemedelsgenomgångar för äldre ordinerade fem eller fler läkemedel...](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2017:37\) om ordination](#)

...

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2001:16\) om kompetenskrav för sjukskötersk...](#)

Hälso- och sjukvårdspersonal

En förutsättning för en patientsäker vård är att hälso- och sjukvårdspersonalen har rätt utbildning, till exempel som legitimerad, eller på annat sätt förvärvat kompetens. Men lagstiftningen detaljstyr inte vem som får göra vad. Regelverket ställer främst krav på hur arbetsuppgifter ska utföras, inte på vem som utför dem.

Hälso- och sjukvårdspersonal är den som

- har legitimation eller särskilt förordnande
- biträder legitimerad eller särskilt förordnad personal i vården av en patient
- jobbar på ett sjukhus eller en annan vårdinrättning och deltar i vården av en patient
- jobbar på ett apotek med att tillverka och lämna ut läkemedel eller ge råd och upplysningar
- jobbar på Giftinformationscentralen
- jobbar på en larmcentral eller sjukvårdsrådgivning med att förmedla hjälp eller ge råd och upplysningar.

Även personal utan legitimation, till exempel undersköterskor och tandsköterskor, räknas alltså som hälso- och sjukvårdspersonal.

All hälso- och sjukvårdspersonal har eget yrkesansvar

Den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen har eget personligt ansvar för hur hen utför sitt arbete. Grunden i det egna yrkesansvaret är att arbeta utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet och ge patienterna en sakkunnig och omsorgsfull vård. En förutsättning för en patientsäker vård är att personalen har rätt utbildning, till exempel som legitimerad eller på annat sätt förvärvat

kompetens genom praktisk yrkesverksamhet eller fortbildning.

Yrkesansvaret innebär också att hälso- och sjukvårdspersonal ska rapportera vårdskador och risker för vårdskador till vårdgivaren.

Mer information

[Handbok: Din skyldighet att informera och göra patienten delaktig – Handbok för...](#)

[Samlat stöd för patientsäkerhet hos Socialstyrelsen](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Informationsmaterial

Här finns podd, informationsblad och förslag på frågor som uppmuntrar till diskussion

Podd

I Socialstyrelsens podcast På djupet diskuterar vi hur en smartare arbetsfördelning kan skapa en effektivare vård.

Vilka uppgifter är lämpliga att växla mellan olika yrkesgrupper, när säger lagen stopp och när utgörs hindren av vanor och traditioner?

Hör Marie Berglund berätta om projektet Rätt Använd Kompetens vid Visby lasarett, samt Charlotte Pihl och Anders Alexandersson, projektledare respektive jurist på Socialstyrelsen, om arbetet med frågan vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården.

Informationsmaterial

Informationsblad – Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården

Informationsblad som beskriver innehållet på den här webbplatsen.

[Informationsblad – Ny webbplats: Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården](#)

Diskussionsfrågor – Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården

Förslag på diskussionsfrågor att använda vid interna möten på arbetsplatser, fackförbund eller vid andra tillfällen då du vill diskutera arbetsfördelning och kompetens.

[Diskussionsfrågor – Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården](#)

Koder för att förskriva läkemedel och hjälpmedel

För att kunna förskriva läkemedel och hjälpmedel behövs olika koder såsom förskrivarkod, arbetsplatskod och hjälpmedelskod.

Förskrivarkod

Den som ska skriva ett recept behöver en förskrivarkod. Läkare, tandhygienister och tandläkare får sin personliga förskrivarkod av Socialstyrelsen i samband med beslutet om legitimation. Sjuksköterskor och barnmorskor som har ansökt om förskrivningsrätt får sin personliga förskrivarkod efter beslut från Socialstyrelsen.

Läkare utan legitimation använder en gruppförskrivarkod som finns hos det landsting som vårdgivaren tillhör.

Arbetsplatskod

För att kunna skriva ett recept behövs också en arbetsplatskod. Arbetsplatskoden behövs för att högkostnadsskyddet för läkemedel ska gälla. Arbetsplatskoden finns hos det landsting som vårdgivaren tillhör.

Även läkare, tandhygienister och tandläkare utan anställning behöver en arbetsplatskod. Den arbetsplatskoden finns hos det landsting där personen är folkbokförd.

Arbetsplatskoderna är inte personliga.

Hjälpmedelskod

För att förskriva olika hjälpmedel, till exempel förbrukningsartiklar och medicintekniska produkter, behövs en hjälpmedelskod. Hjälpmedelskoden finns hos det landsting som vårdgivaren tillhör.

Mer information

[Vem får förskriva och rekvirera läkemedel?](#)

[Vem får förskriva förbrukningsartiklar?](#)

Lagar och föreskrifter

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2001:16\) om kompetenskrav för sjukskötersk...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 1996:21\) om rätt för barn...](#)

[Läkemedelsverkets föreskrifter \(HSLF-FS 2016:34\) om förordnande och utlämnande ...](#)

Jobba innan legitimation

Den som utbildar sig eller har en utbildning men ännu inte fått legitimation kan börja jobba i hälso- och sjukvården och tandvården. Hen får jobba utifrån sin kompetens men inte använda yrkestiteln eller utföra arbetsuppgifter som kräver legitimation eller särskilt förordnande enligt lagar och föreskrifter.

Till exempel kan en utbildad sjuksköterska som väntar på sin legitimation arbeta som undersköterska. Hen kan utföra arbetsuppgifter utifrån sin kompetens men inte ge läkemedel utan delegering eller utföra andra uppgifter som kräver legitimation.

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Förordning \(1998:1518\) om behörighet till vissa anställningar inom hälso- och](#)

[S...](#)

[Patientsäkerhetsförordningen \(2010:1369\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 1997:14\) om delegering](#)

[av...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2017:37\) om ordination](#)

[...](#)

Legitimation och särskilt förordnande

För vissa yrken i hälso- och sjukvården och tandvården krävs legitimation. Legitimationen ska vara en garanti för att personen har de kunskaper, färdigheter och egenskaper som krävs för yrket. Ett särskilt förordnande är ett tillfälligt tillstånd för att få jobba i yrket.

Följande yrken i hälso- och sjukvården och tandvården kräver legitimation:

- Apotekare
- Arbetsterapeut
- Audionom
- Barnmorska
- Biomedicinsk analytiker
- Dietist
- Fysioterapeut
- Kiropraktor
- Logoped
- Läkare
- Naprapat
- Optiker
- Ortopedingenjör
- Psykolog
- Psykoterapeut
- Receptarie
- Röntgensjuksköterska
- Sjukhusfysiker
- Sjuksköterska
- Tandhygienist
- Tandläkare

Legitimation innebär skyddad yrkestitel

Yrkestitlarna är skyddade. Det betyder att enbart den som har legitimation eller särskilt förordnande får använda titeln. Det är straffbart att använda sig av en yrkestitel utan legitimation eller särskilt förordnande. Den som gör praktisk tjänstgöring som kiropraktor, läkare, naprapat eller psykolog får dock använda

titeln för sitt yrke.

I hälso- och sjukvården får man inte använda en titel som kan förväxlas med en skyddad yrkestitel om man inte har motsvarande legitimation eller särskilt förordnande. Till exempel får bara en läkare använda den akademiska titeln doktor i hälso- och sjukvården.

Särskilt förordnande innebär tillfälligt tillstånd

Ett särskilt förordnande är ett tillfälligt tillstånd för att få jobba i yrket. Det är Socialstyrelsen som beslutar om särskilt förordnande. För läkare utbildade i Sverige eller inom Norden kan även landsting och regioner ge ett förordnande, till exempel för allmäntjänstgöring, AT, eller vikariat.

Ensamrättsyrken kräver legitimation eller särskilt förordnande

Fem av legitimationsyrkena är ensamrättsyrken vilket betyder att bara den som har legitimation eller ett särskilt förordnande får jobba i yrket. Det gäller apotekare, barnmorska, läkare, receptarie och tandläkare.

Olika regler styr vad som krävs för att få legitimation och särskilt förordnande

Den som är utbildad i Sverige behöver en yrkesexamen för det aktuella yrket, till exempel en sjuksköterskeexamen. Kiropraktorer, läkare, naprapater och psykologer behöver också göra praktisk tjänstgöring efter examen. Reglerna finns i patientsäkerhetslagen.

Den som är behörig att jobba i sitt yrke i ett annat EU-land kan få legitimation i Sverige enligt regler i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Den som är utbildad utanför EU eller EES kan få legitimation enligt regler i patientsäkerhetsförordningen.

Vid prövning om legitimation och särskilt förordnande gör Socialstyrelsen en kontroll mot belastningsregistret. Om en vårdgivare får information om att en ickelegitimerad yrkesutövare har begått vissa brott ska prövningen om särskilt förordnande göras av Socialstyrelsen.

Lagar och föreskrifter

[Lag \(2016:145\) om erkännande av yrkeskvalifikationer](#)

[Patientsäkerhetslagen \(2010:659\)](#)

[Förordning \(1999:1134\) om belastningsregister](#)

[Förordning \(2016:157\) om erkännande av yrkeskvalifikationer](#)

[Patientsäkerhetsförordningen \(2010:1369\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2016\) om erkännande av ...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2000:6\) om särskilt förordnande att utöva ...](#)

[Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om er...](#)

Specialist som läkare, sjuksköterska och tandläkare

Läkare, sjuksköterskor och tandläkare kan utbilda sig vidare och bli specialister. Specialisttiteln är skyddad och bara den som är specialist får använda en sådan titel.

Att vara specialist är i första hand ett bevis på att yrkesutövaren har en fördjupad kompetens inom ett område. Det finns också ett fåtal uppgifter som kräver specialistkompetens, till exempel förskrivning av vissa läkemedel och möjlighet att debitera specialisttaxa.

Specialist som läkare eller tandläkare

För att en legitimerad läkare och tandläkare ska få kalla sig specialist inom ett visst område behöver hen ett bevis om specialistkompetens från Socialstyrelsen. För att få beviset måste hen ha gjort specialiseringstjänstgöring. För läkare är specialiseringstjänstgöringen minst fem år och för tandläkare minst tre år.

Läkare och tandläkare som redan är specialister i ett annat EU-land ska som huvudregel få sin specialistkompetens erkänd i Sverige utan att göra specialiseringstjänstgöring.

För den som redan har en specialistutbildning från ett land utanför EU och EES är det i vissa fall möjligt att få göra en kortare specialiseringstjänstgöring.

Aktuella specialinriktningar för läkare och tandläkare finns i Socialstyrelsens föreskrifter.

Specialistsjuksköterska

Sjuksköterskor som har en specialistsjuksköterskeexamen från högskola i Sverige får kalla sig specialistsjuksköterska med inriktning mot ett särskilt område, till exempel operationssjuksköterska eller anestesijuksköterska.

Sjuksköterskor som är utbildade utomlands behöver få ett beslut om rätt att kalla sig specialistsjuksköterska från Socialstyrelsen.

Lagar och föreskrifter

[Lag \(2016:145\) om erkännande av yrkeskvalifikationer](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Högskoleförordning \(1993:100\)](#)

[Förordning \(2016:157\) om erkännande av yrkeskvalifikationer](#)

[Patientsäkerhetsförordning \(2010:1369\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2016\) om erkännande av ...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2015:8\) om läkarnas speci...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 1993:4\) om tandläkarnas](#)

[S...](#)

[Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om](#)

[er...](#)

Skriv ut hela webbplatsen

Curabitur blandit tempus porttitor. Nullam quis risus eget urna mollis ornare vel eu leo. Morbi leo risus, porta ac consectetur ac, vestibulum at eros. Cum sociis natoque penatibus et magnis dis parturient montes, nascetur ridiculus mus. Vestibulum id ligula porta felis euismod semper. Aenean eu leo quam. Pellentesque ornare sem lacinia quam venenatis vestibulum. Vivamus sagittis lacus vel augue laoreet rutrum faucibus dolor auctor. Curabitur blandit tempus porttitor. Curabitur blandit tempus porttitor.

[Ladda ned PDF](#)

Styrning och arbetsfördelning

Målet för hälso- och sjukvården och tandvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. För att nå målet krävs både en tydlig ansvars- och arbetsfördelning mellan olika personalkategorier och en övergripande styrning och ledning.

Aktörer och roller i den övergripande arbetsfördelningen inom hälso- och sjukvården:

- Landsting, regioner och kommuner ansvarar för att erbjuda en god vård.
- Vårdgivaren har ett organisatoriskt ansvar.
- Verksamhetschefen har det övergripande ansvaret för en verksamhet.
- Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) har ett särskilt medicinskt ansvar i en kommun.
- Socialstyrelsen, IVO och HSAN är myndigheter som har särskilda ansvarsområden i hälso- och sjukvården.

Mål och bestämmelser om den övergripande arbetsfördelningen inom hälso- och sjukvården och tandvården finns i hälso- och sjukvårdslagen och i tandvårdslagen.

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Tandvårdslag \(1985:125\)](#)

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

Alla verksamheter i hälso- och sjukvården och tandvården måste ha ett ledningssystem. Det innebär att det ska finnas dokumenterade rutiner och processer för att säkra verksamhetens kvalitet.

Lagar och föreskrifter ställer krav på att vårdgivaren ska erbjuda en god vård och ett patientsäkert omhändertagande. Det innebär bland annat att vårdgivaren ska jobba löpande med systematiska uppföljningar, utvärderingar och förbättringar.

Vårdgivaren ska med stöd av ledningssystemet planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten samt skapa förutsättningar för medarbetarna att delta i det systematiska förbättringsarbetet. Medarbetarnas erfarenheter ger värdefull information i arbetet med att säkra kvaliteten och vidareutveckla vården.

Mer information

[Samlat stöd för patientsäkerhet hos Socialstyrelsen](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(1982:763\)](#)

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2011:9\) om ledningssystem...](#)

Delegera arbetsuppgifter

Delegera betyder att ge någon rätt att göra en arbetsuppgift som den annars inte får göra. Att delegera är alltså inte samma sak som att fördela en arbetsuppgift. Delegering behövs till exempel för att personal utan behörighet att iordningställa och administrera läkemedel ska få göra det.

Många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården har inte särskilda regler om vem som får göra dem och kan alltså fördelas utan delegering.

Delegering får inte göras i ambulanssjukvård.

Delegera betyder att ge någon rätt att göra en arbetsuppgift som den annars inte får göra. För att en arbetsuppgift ska kunna delegeras måste det finnas en regel som tillåter det. Ett exempel är arbetsuppgifterna iordningställande och administrering av läkemedel där det finns sådana regler.

Arbetsuppgifter med särskilda regler om vem som får göra dem, och som inte har någon regel som tillåter delegering, får aldrig delegeras eller fördelas till någon som inte får göra dem.

Kraven på en god och säker vård måste uppfyllas vid delegering

Hälso- och sjukvårdspersonal får bara delegera en arbetsuppgift till någon annan om kraven för en god och säker vård uppfylls. Den som delegerar en arbetsuppgift till någon annan ansvarar för att hen har förutsättningar att göra uppgiften. Den som får en delegering ansvarar för hur hen gör arbetsuppgiften.

En delegering ska vara skriftlig

Det finns regler om hur delegering ska gå till. En delegering ska bland annat vara skriftlig och gälla högst ett år.

Mer information

[Vem får delegera läkemedelshantering?](#)

[Vem får iordningställa och administrera läkemedel?](#)

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 1997:14\) om delegering av...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2002:12\) om delegering inom tandvården](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2017:37\) om ordination](#)

...

Fördela arbetsuppgifter

De arbetsuppgifter det inte finns särskilda regler för har vårdgivaren frihet att fördela så länge de krav på ansvar och kvalitet som finns i allmänna regler i hälso- och sjukvården och tandvården är uppfyllda. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som bestämmer vem som ska utföra dem.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

Allmänna regler

De allmänna reglerna ger en ram för hur arbetsuppgifter kan fördelas. De mest grundläggande reglerna rör vårdgivarens och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar.

- Vårdgivaren ska planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård.
- Vårdgivaren ansvarar för att det finns hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens.
- Hälso- och sjukvårdspersonal ska arbeta utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet och ge patienterna en sakkunnig och omsorgsfull vård.

Lagar och föreskrifter

[Patientsäkerhetslag \(2010:659\)](#)

Vårdgivare

Den som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet eller tandvårdsverksamhet är en vårdgivare. Det gäller både privat och offentligt finansierad verksamhet. En vårdgivare kan till exempel vara ett landsting, en kommun, ett aktiebolag eller en egenföretagare. Några exempel på verksamheter är apotek, sjukhus, tandvårdsmottagningar och vårdcentraler.

Vårdgivarens ansvar

Vårdgivaren har ett organisatoriskt ansvar och ska planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård. Det finns också särskilda regler om vårdgivarens ansvar inom olika områden.

Vårdgivaren ska till exempel

- ansvara för att det finns hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens
- anmäla verksamheten till vårdgivarregistret
- se till att verksamheten har ett ledningssystem, det vill säga de rutiner och processer som behövs för att verksamheten ska ha en hög kvalitet
- se till att det finns rutiner för hur patientuppgifter ska dokumenteras i patientjournaler
- utreda och anmäla händelser som kan leda till vårdskador.

Mer information

[Anmäl till vårdgivarregistret hos IVO](#)
[Samlat stöd för patientsäkerhet hos Socialstyrelsen](#)

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)
[Patientdatalagen \(2008:355\)](#)
[Patientskadelagen \(1996:799\)](#)
[Patientsäkerhetslagen \(2010:659\)](#)
[Tandvårdslagen \(1985:125\)](#)
[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2005:28\) om anmälningssky...](#)
[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2016:40\) om journalföri...](#)
[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2011:9\) om ledningssystem...](#)

Verksamhetschef

Alla verksamheter i hälso- och sjukvården ska ha en verksamhetschef. Verksamhetschefen är den som har det övergripande ansvaret för verksamheten och för att tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet.

Det är vårdgivaren som bestämmer vilket ansvar och vilka arbetsuppgifter som verksamhetschefen ska ha. Vissa arbetsuppgifter måste dock alltid ingå i verksamhetschefens ansvarsområde, till exempel att ansvara för rutiner för delegering. Verksamhetschefen ska också alltid ha det övergripande ansvaret för verksamheten.

Verksamhetschefen behöver inte ha medicinsk kompetens men utan den kompetensen får hen inte bestämma över vård och behandling av patienter.

Ansvarsfördelning mellan verksamhetschef och MAS eller MAR

Verksamhetschefen har det övergripande ansvaret för en verksamhet men hen kan inte bestämma över de arbetsuppgifter som en medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) eller en medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) har enligt lagar och föreskrifter.

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Patientdatalagen \(2008:355\)](#)

[Patientskadelagen \(1996:799\)](#)

[Patientsäkerhetslagen \(2010:659\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2005:28\) om anmälningssky...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2016:40\) om journalför...](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2011:9\) om ledningssystem...](#)

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR)

I den kommunala hälso- och sjukvården måste det finnas en eller flera medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS). För verksamheter som jobbar med rehabilitering kan det istället finnas en arbetsterapeut, fysioterapeut eller sjukgymnast som är medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR). MAS och MAR har ett särskilt medicinskt ansvar för att

- patienten får en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet
- det finns rutiner för att kontakta läkare och annan hälso- och sjukvårdspersonal vid behov
- patienten får den hälso- och sjukvård läkaren har bestämt
- rutinerna för läkemedelshantering är säkra
- besluten om delegering är patientsäkra
- patientjournaler förs
- anmälan görs till kommunal nämnd om en patient utsatts för allvarlig skada eller sjukdom i samband med vård och behandling eller utsatts för risk för det.

Utöver de reglerade uppgifterna är det vårdgivaren som bestämmer vilka arbetsuppgifter som ingår i jobbet som MAS eller MAR.

En kommun kan ha en MAS eller flera MAS:ar eller MAR:ar

Kommunen kan dela in sin verksamhet i olika områden och ha en MAS eller MAR för varje område. Ett verksamhetsområde kan till exempel vara ett särskilt boende, all rehabiliteringsverksamhet eller en geografisk del i kommunen.

Ansvarsfördelning mellan MAS eller MAR och verksamhetschef

Det är verksamhetschefen som har det övergripande ansvaret för en verksamhet men hen kan inte bestämma över de arbetsuppgifter MAS eller MAR har enligt lagar och föreskrifter.

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Hälso- och sjukvårdsförordningen \(2017:80\)](#)

[Patientsäkerhetsförordningen \(2010:1369\)](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(HSLF-FS 2017:37\) om ordination](#)

...

Landsting, regioner och kommuner ansvarar för att erbjuda en god vård

Landsting och regioner har det grundläggande ansvaret att erbjuda en god hälso- och sjukvård och tandvård. Kommunerna ansvarar för att erbjuda en god hälso- och sjukvård för vissa områden.

Kommunerna ansvarar till exempel för hälso- och sjukvården på särskilda boenden för äldre och personer med funktionsnedsättning. En kommun kan också ta över ansvaret för hemsjukvården om landstinget och kommunen har kommit överens om det. Men landstingen ansvarar alltid för den vård som läkare ger.

Landsting, regioner och kommuner kan avtala med till exempel ett privat bolag att utföra hälso- och sjukvården eller tandvården.

Lagar och föreskrifter

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

Visste du att en fysioterapeut får skriva remiss?

Det ska finnas dokumenterade rutiner för vem eller vilka som får skriva remisser. Det innebär till exempel att en fysioterapeut kan skriva remisser om rutinerna tillåter det.

[Vem får hantera remisser?](#)

Visste du att studenter kan jobba i vården utan legitimation?

Den som utbildar sig eller har en utbildning men ännu inte fått legitimation kan börja jobba i hälso- och sjukvården och tandvården. Hen får jobba utifrån sin kompetens men inte använda yrkestiteln eller utföra arbetsuppgifter som kräver legitimation eller särskilt förordnande enligt lagar och föreskrifter.

[Jobba innan legitimation](#)

Visste du att fler än läkare får ställa diagnos?

Det finns inga särskilda regler för vem som får ställa diagnos. Det är ofta verksamhetschefen eller den arbetsledande chefen som fördelar arbetsuppgiften.

För många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården och tandvården finns det inga särskilda regler om vem som får utföra dem. Det betyder att hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens kan utföra arbetsuppgiften.

[Vem får ställa diagnos?](#)

Visste du att egenvård inte räknas som hälso- och sjukvård?

Egenvård kan till exempel vara att en person tar ordinerat läkemedel själv eller gör övningar som rekommenderats av en fysioterapeut. Egenvården är inte hälso- och sjukvård. Det betyder att reglerna i hälso- och sjukvården inte gäller för den som utför egenvården. Bedömningen och de åtgärder som hälso- och sjukvårdspersonalen gör är däremot hälso- och sjukvård.

[Vem får bedöma om egenvård?](#)

Visste du att all legitimerad personal är skyldig att föra patientjournal?

Den som har legitimation eller särskilt förordnande och den som jobbar som kurator i den allmänna hälso- och sjukvården är skyldig att föra patientjournal. Annan personal som vårdar en patient kan föra patientjournal. Vårdgivaren ska ha rutiner för hur patientuppgifter ska dokumenteras i patientjournaler.

[Vem får föra patientjournal?](#)

Visste du att patienter har rätt att få en fast vårdkontakt?

En patient har rätt att få en fast vårdkontakt om hen begär det eller för att skapa trygghet, säkerhet och kontinuitet i vården. En patient har också rätt att få en fast vårdkontakt vid livshotande tillstånd. I primärvården finns det en möjlighet att välja en fast läkarkontakt.

[Vem får utse fast vårdkontakt till en patient?](#)

Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården

Socialstyrelsen